

MUNKÁVERSENNYEL AZ ÚJ ÖTÉVES TERVÉRT!

Országunk előtt álló legfontosabb politikai és gazdasági feladatok sorából kiemelkedik az új öt éves terv megindításának és sikeres teljesítésének előkészítése. Ebből a hatalmas munkából a műszaki könyvtárosok és dokumentalisták sem maradhatnak ki. Feladatunk elsősorban az, hogy könyvtári és dokumentációs eszközökkel tájékoztassuk az ipar szakembereit mindazokról a külföldön elért műszaki eredményekről, amelyek hazai viszonylatban is alkalmazhatók vagy továbbfejleszthetők. Ez a munka nem új előttünk, hiszen köztudomású, hogy a szakemberek milyen sokat köszönhetnek a szovjet szakirodalomnak. Munkánkat azonban tovább kell fokoznunk, mint ahogy a technikai tudományok fejlődése is meggyorsult világszerte.

A korábbi versenyek eredményei.

Az OMK-nak a műszaki könyvtárakat összefogó és irányító módszertani munkája - kialakulásától fogva - eredményesen támaszkodott a központilag szervezett különféle célu munkamegjavító mozgalmakra, amelyekben a résztvevő könyvtárak munkatársai egymással versenyezve és együttműködve javították munkájukat, és fokozták teljesítményüket.

Az eddig rendezett versenyjellegű munkamegjavító mozgalmak céljait és eredményeit vizsgálva a következő általános érvényű megállapításokat tehetjük:

1. 1952 és 1959 között hat munkaversenyben és egy pályázaton vettek részt a jelentkező műszaki könyvtárosok. Az egyes szakaszok időtartama változó volt; a kezdeti rövidebb lejáratu versenyeket fokozatosan hosszabb időtartamu mozgalmakká alakították.

mak váltották fel, amint azt a következő összeállításból is láthatjuk.

1952. nov.7. - 1952. dec.21. /másfél hónap/

1953. febr.25. - 1953. máj.1. /két hónap/

1953. okt.1. - 1953. dec.31. /három hónap/

1954. ápr.1. - 1954. szept.30./hat hónap/

1954. nov.7. - 1955. nov.7. /1 év/

1956. jan.1. - 1956. dec.31. /1 év/

/1958. május 15-én az OMK a munkaversenyek folytatásaként szűkebb körű pályázatot írt ki, amelyen közel 50 könyvtáros vett részt különböző tárgykörökben elkészített tanulmányokkal./

Tapasztalataink azt mutatják, hogy a műszaki könyvtári munka megjavítására és a közben felmerült helyes tapasztalatok elterjesztésére hosszabb időre van szükség, éppen ezért a legtöbb eredménnyel az 1 éves időtartamra terjedő munkaversenyek járnak.

2. Kellő felvilágosító és szervező munkával a munkamegjavító mozgalmakba önkéntesen bekapcsolódó könyvtárak és könyvtárosok száma eredményesen fokozható. Ezt a megállapítást is a gyakorlat igazolja, hiszen a résztvevők száma az egyes munkaversenyekben a következőképpen alakult: 16 - 28 - 80 - 68 - 100 - 129.

3. A munkaversenyek által - felhasználva ezeknek mozgósító erejét - számottevő eredmények érhetők el. Az eredmények annál jelentősebbek, minél pontosabban határozzuk meg a célkitűzéseket, és - az ellenőrzés megkönnyítése végett is - az időtartamot figyelembevéve alakítjuk ki a feladatokat. Helyes, ha a szűkebb vagy tágabb feladat-csoportokhoz hangolva szabjuk meg egy-egy munkacsoport versenyszerű célkitűzéseinek idő-kivánalmait.

Ha az eddigi munkamegjavító mozgalmak céljai közül csak a lényegesebbeket emeljük ki, akkor megállapíthatjuk, hogy azok az egyszerűbbektől fokozatosan haladtak a minőségi követelmények irányába. Az első két verseny főleg a műszaki könyvtárak valamilyen formában való tömörítésére, összefogására törekedett, és elsősorban az állománygyarapi-

tás növelésében ért el eredményeket. A harmadik, a kötelezően előírt munkák mellett tág teret engedett az egyéni vállalatoknak is, elsősorban a propagandamunka fokozása érdekében. A negyedik a már közben kialakult hálózat további egységesítésének jegyében munkatervék készítésére kötelezte a műszaki könyvtárakat, és ehhez megnyerte a vállalatok támogatását is. Az ötödik és hatodik verseny általános célkitűzései kiterjedtek a könyvtári munka egészére, és igen hatásosnak bizonyultak az egyéni kezdeményezések és munkamódszerek elterjesztésében.

4. A verseny szervezésének, ellenőrzésének és értékelésének oroszánrészét az OMK végezte, ez hálózati központi szerepéből következik. A célkitűzések és a résztvevők számának növekedése azonban szükségessé tette, hogy ezekbe a feladatokba a közben megalakult alközpontok is erejükhöz mérten bekapcsolódjanak.

5. A résztvevők számának emelkedése, és az egyes könyvtárak közötti helyzeti adottságok különbözősége azzal jár, hogy egy-egy versenyszakaszt - az értékelés szempontjai miatt - több csoportban kell folytatni. Ilymódon először csak a főfoglalkozású és nem főfoglalkozású könyvtárosok csoportja vált ketté, majd a tervező- és kutatóintézetek és az üzemek könyvtárosaié. Később még további felosztás vált szükségessé az egyes könyvtárak nagysága szerint. A gyakorlati tapasztalatok alapján tehát az egyes munkaversenyek akkor bizonyulnak sikeresnek, ha a hasonló adottságú könyvtárak egymás közti versengése minél jobban megközelíti a párosverseny jellegét. Ez megkönnyíti az értékelést és a rendszeres tapasztalatcsere lehetőségét is.

6. A szervezett munkamegjavítási mozgalom sikerének alapfeltétele a nyilvánosság. Az eredmények és tapasztalatok széleskörű ismertetésére a helyszíni ellenőrzések, a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatójának hasábjai és a különböző csoportos megbeszélések, munkaértekezletek bizonyultak alkalmasnak.

7. A versenyek komolyságát, a jó eredményeket elérő könyvtárosok megfelelő jutalmazásával is biztosítani kell. Fokozatosan elérhető, hogy - a központi elismerésen és díjazáson kívül - az egyes vállalatok is jutalmazzák kimagasló és jó teljesítményt nyújtó könyvtárosaikat.

Tapasztalatok, következtetések.

Fentiek azt bizonyítják, hogy a versenyjellegű munkamegjavító mozgalom elvi kérdései a gyakorlatban már tisztázódtak. A műszaki könyvtárosok fokozatosan és mind szélesebb körben ismerik fel a verseny mozgósító erejét és jelentőségét, a magyar könyvtárügy és ezen belül a műszaki könyvtárügy irányítói előtt is beigazolódott, hogy ez a terület is eredményesen tud bekapcsolódni szocialista iparunk fejlődését szolgáló munkaversenyek országos lendületébe.

Mindezek alapján nem kétséges, hogy a műszaki termelési könyvtári hálózat munkamegjavítási mozgalmát a jövőben is központilag szervezve kell folytatni. Az eredményesség biztosítása érdekében tovább kell fokoznunk a versenyekben résztvevők számát; a célkitűzéseket egyre magasabb szinten kell megszabnunk; ki kell alakítanunk a tennivalók és az azok végrehajtásához szükséges időtartam helyes arányát; az alközpontokat hatékonyabban be kell kapcsolni az ellenőrzés és szervezés munkájába; a résztvevőket minél kisebb csoportokba kell osztani; részletekbe menően kell feldolgoznunk és nyilvánosságra hoznunk az elért eredményeket az összes érdekeltek előtt, és tapasztalat-csereszerűen alkalmat kell adnunk arra, hogy a könyvtárosok a helyszínen is megismerhessék egymás jó munkáját, helyes kezdeményezéseit.

Az OMK eddig szerzett tapasztalatai alapján éppen ezért úgy határozott, hogy az 1960-as évre új munkaversenyt szervez a hálózat részére, és ennek fő feladatává a műszaki fejlesztést legközvetlenebbül segítő műszaki dokumentációs és tájékoztató munka fokozását teszi. Az alábbiakban ennek az 1960. január 1-én induló munkaversenynek a részleteit ismertetjük.

"Eredményesebb műszaki dokumentációért."

Az OMK a 8 illetékes alközponttal egyetértésben egyéves munkaversenyt indít a műszaki termelési könyvtári hálózaton belül. Az 1960. január 1-től december 31-ig terjedő munkaversenyben részt vehet minden főfoglalkozású vagy nem főfoglalkozású műszaki könyvtáros és dokumentalista; a nevezések szempontjából azonban helyes, ha a jelentkezőket vállalatonként /üzemek, tervező- és kutatóintézetek szerint/ teszik meg az érdekeltek. A benevezések alapján az OMK-ból és az alközpontokból álló szervező bizottság a jelentkezőket jellegük /üzemi, tervező- és kutatóintézeti

könyvtárak/, a könyvtári dolgozók száma és beosztása /fő-foglalkozásu, mellékfoglalkozásu, társadalmi munkás, könyvtárosok és dokumentalisták/, valamint a vállalatok és a könyvtárak nagysága szerint csoportokba osztja. Ilymódon a könyvtárosok és dokumentalisták elsősorban a velük azonos csoportban indulókkal versenyeznek, de közvetve az egyes csoportokon keresztül mindenki mindenkivel is. Kíváncsú, hogy ebbe a mozgalmába minél többen bekapcsolódjanak.

A jövő évi verseny célja, hogy a mind magasabb színvonalu munkák elvégzésére alkalmas műszaki könyvtárosokat és dokumentalistákat harcba indítsa a vállalaton belüli "eredményesebb műszaki dokumentációért". Mivel ez több sikon érhető el, a versenypontok is több feladatot tartalmaznak. A legfontosabbak:

- a./ a hálózati központ, /tehát az OMK/ dokumentációs szolgáltatásainak igénybevétele, terjesztése és felhasználása,
- b./ az illetékes hálózati alközpont dokumentációs kiadványainak hasznosítása,
- c./ egyéb bel- és külföldi szervek /elsősorban a társintézmények/ hasonló szolgáltatásainak igénybevétele,
- d./ a vállalaton belüli dokumentációs munka mennyiségi és minőségi eredményei.

A verseny részletes pontjait külön körlevélben közöljük a vállalatokkal. A jelentkezés a megküldött felhívás mellékletének kitöltésével történik, azzal a kötelezettséggel, hogy a dokumentáció hatásfokának megjavításáért csatasorba lépő könyvtárosok és dokumentalisták vállalják, hogy munkájuk eredményeiről negyedévenként jelentést tesznek a részükre megküldött űrlapokon.

Az OMK az illetékes alközpontokkal közösen vállalja, hogy a versennyel párhuzamosan pontos elemző felmérést végez a vállalatoknál folyó dokumentációs munkákról és feladatokról; a széleskörű nyilvánosság előtt cikkek, tapasztalatcsere látogatások szervezése, megbeszélések, előadások stb. útján ismerteti az elért eredményeket; a jó munkát végző résztvevőket jutalomban részesíti, és a központi és alközponti dokumentációs tevékenységet a közben felmerülő igények figyelembevételével fejleszti.

Tennivalók.

A versenyre benevező könyvtárosok és dokumentalisták akkor végezhetnek jó munkát, ha sajátmaguk megismerik /önképzés/, és vállalatuk dolgozóival megismertetik /propaganda/ mindazokat a szolgáltatásokat, amelyek helyileg alkalmasak a termelés, a műszaki fejlesztés és a kutatómunka feladatainak elősegítésére.

Jelenlegi tapasztalataink szerint az üzemek, a tervező- és kutatóintézetek dolgozói /de sokszor még maguk a könyvtárosok is/ nem ismerik eléggé azokat a lehetőségeket, amelyekhez a műszaki dokumentáción keresztül hozzájuthatnak. Először is meg kell tehát tanítanunk őket arra, hogy a központ és az alközpont milyen módon és milyen irodalmat tár fel, és ismertet az ő részükre, ahhoz hogyan lehet hozzájutni, és miként lehet azt értékesíteni a gyakorlatban. A megismertetés után - helyesebben ezzel párhuzamosan - meg kell rendelni azokat a szolgáltatásokat, amelyeket illetékesek arra alkalmasnak találtak. Gondolunk itt az OMK megfelelő Lap-szemlesorozatára, figyelőszolgálatának a vállalatot érdeklő tárgykörére, témafigyelő szolgálatának az igényekhez szabott és megállapított témáira, folyóirat-tartalomjegyzék fordításaira, a kiadásra kerülő témadokumentációs kiadványaira. Fordítási-, fotó- és mikrofilm szolgáltatásainak igénybevételére. Ehhez hasonlóan az illetékes /vagy más/ alközpont /vagy alközpontok/ különféle dokumentációs kiadványaira, amelyeket ismerni és felhasználni szintén minden műszaki könyvtáros és dokumentalista feladata és kötelessége. De ezen túlmenően még lehetőség van, és ezzel a lehetőséggel is élnünk kell, a rokon profilu vállalatok rendszert ingyenes dokumentációs kiadványaiknak "előfizetésére" is, amit legtöbbször a nem ismeret akadályoz. Éppen ezért tüztük ki célul azt is, hogy a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatójában jelen számtól kezdve ismét és az eddigiek-nél jóval bővebben fogunk ismertetésszerűen - külön rovat keretében - foglalkozni az egyes vállalatok szakkönyvtári és dokumentációs kiadványaival - a felhasználás és csere szempontjából.-

A dokumentációs szolgáltatások propagandájának másik célja az is, hogy az érdekeltek figyelmének felkeltése után a vállalatok hivatalos szerveit arra készítse, hogy a jövőben többet áldozzanak a műszaki tájékoztató kiadványok beszerzésére és az ezt követő fordítások és fordításmásolatok elkészítésére, ill. elkészíttetésére. /Számunkra mindig érthe-

tetlen a műszaki könyvtárosok egy részénél még hallható észrevétel, hogy "jelenlegi keretemet sem tudom elkölteni, mert kevés magyar kiadvány jelenik meg." Fenti állítás csak részben igaz - ennek a megjegyzésnek vizsgálatával is foglalkozni kívánunk-, de a külföldi szakirodalom átvizsgálása után a megfelelő és felhasználható fordítások megrendelésének igénye és szükségessége szinte korlátlan, csak lehetőségeit kell fejlesztenünk. Erre jó bizonyíték az, hogy egy olyan vállalat sincs Magyarországon, amely saját fordítóival képes lenne saját dolgozóinak fordítási igényeit teljes mértékben kielégíteni./

A dokumentáció eredményességének biztosításához tartozik a beérkezett különböző szolgáltatások nyilvántartása és raktározása is. /Pl. az OMK figyelőszolgálatának átvizsgálása a helyi szempontok szerint és lerakása katalógusszerűen, vagy a fordítások helyes raktározása stb./

A műszaki fejlesztés támogatása szempontjából azonban a verseny legfontosabb része az, hogy a begyűjtött és feldolgozott dokumentációs anyagot a könyvtárosok és dokumentalisták aktívan terjesszék a vállalat érdekelt dolgozói között. Munkaértekezleteken, különböző tanfolyamokon és cikkekben már többször behatóan ismertettük a terjesztés módszereit. A tartalomjegyzékek szétosztását, a kiadványok körözését, az egyének részére szóló kiértékeléseket, a kölcsönzést, a bemutató kiállításokat stb. A feladat most az, hogy a könyvtárosok és dokumentalisták éljenek ezekkel a lehetőségekkel, és minél több dokumentációs anyagot juttassanak el minél több érdekelthez, különös figyelmet fordítva a gyorsaságra és a vállalati dolgozók munkakörére, feladatára, személyes érdeklődési körére.

A dokumentációs anyagok "szétszórásának" feladatát a verseny során egybe kell kötnünk az igénybevevők véleményének összegyűjtésével is. A központi szolgáltatások helyes arányának kialakítása, bázisának kiszélesítése, az egyes iparágakra vonatkozó irodalom fokozott mértékű feltárása stb. csak ilyen alapon oldható meg megnyugtatóan. De a dokumentáció jelentőségének elismertetése szempontjából - feleltes szervek részére - ezen túlmenően még olyan konkrét adatok összegyűjtésére is szükség van, amelyek kimutatják, hogy az ipar dolgozói /elsősorban a műszakiak/ milyen eredménnyel használják fel kutató és termelői feladataik során a műszaki dokumentációt. /Ujitásoknál, új technoló-

giai eljárások bevezetésénél, kutatásoknál, a gyártmányfejlesztési feladatok megoldásánál, a szerkesztési munkában stb./ Ilyen jellegű példák és adatok a legjobb propagandát jelentik mind a vállalatokon belül, mind országos viszonylatban.

Fenti feladatok - kisebb vagy nagyobb mértékben - minden műszaki könyvtárban jelentkeznek. Az igényeket ezek a központi és alközponti szolgáltatások azonban csak részben elégíthetik ki. A fejlettebb műszaki könyvtárral vagy önálló információs részleggel rendelkező vállalatok éppen ezért saját szükségletükre szabott dokumentációs és tájékoztató munkát is folytatnak, pl. külön kiadványokat adnak ki a készen kapott dokumentáció kiegészítésére és pótlására. A cél, hogy ilyen munkát minél több helyen végezzenek, de nem rendszertelenül, nem párhuzamosan, hanem valóban a központilag nem kielégített igények alapján. A munkaverseny eredményességének biztosításához tartozik tehát, hogy a helyi igények alapján a vállalatoknál önállóan is meginduljon ilyen munka - elsősorban természetesen ott, ahol függetlenített dolgozó foglalkozhat ezzel a munkával. Mindenképpen szükséges ilyenkor a feladatok előzetes és pontos körülhatárolása.

- . -

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy az eredményesebb műszaki dokumentációért induló munkaverseny politikai és szakmai feladat. Sikerét a jelentkezők száma és munkájuk lendülete biztosíthatja. Ezuton is felhívunk tehát minden műszaki könyvtárost és dokumentalistát, hogy kapcsolódják be ebbe a mozgalomba, mert ily módon hozzájárulhatunk a műszaki fejlesztés feladatainak megoldásához, második öt éves tervünk eredményes előkészítéséhez és sikeres teljesítéséhez.

Balázs Sándor

x - x - x